

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA V PORODNÍ ASISTENCI

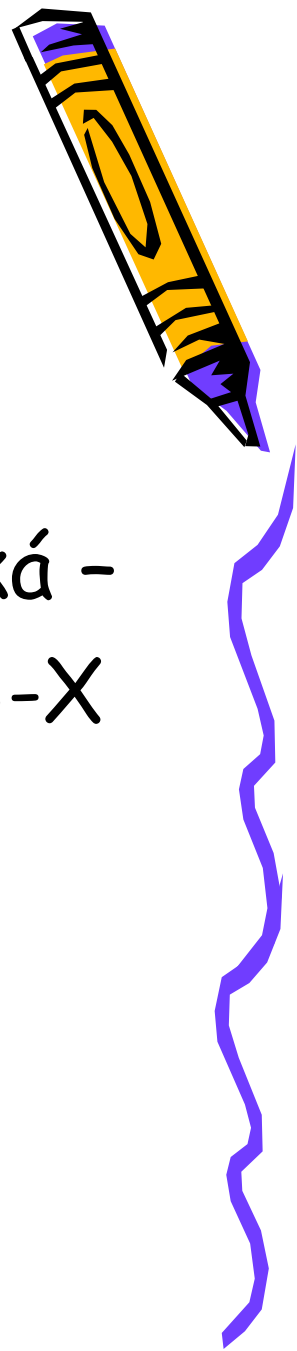
Zaměřené na klinickou praxi, primární a
komunitní péči v porodní asistenci

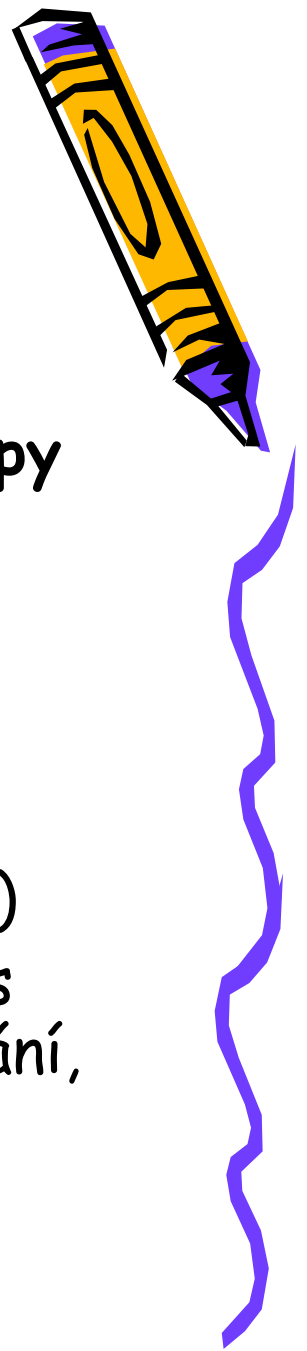
B. Trojanová

Literatura

- Multikulturní ošetrovatelství I, II,
Ivanová, Špirudová, Kutnohorská -
ISBN 80-247-1212-1, 80-247-1213-X
- FLORENCE - časopis moderního
ošetrovatelství, www.florence.cz

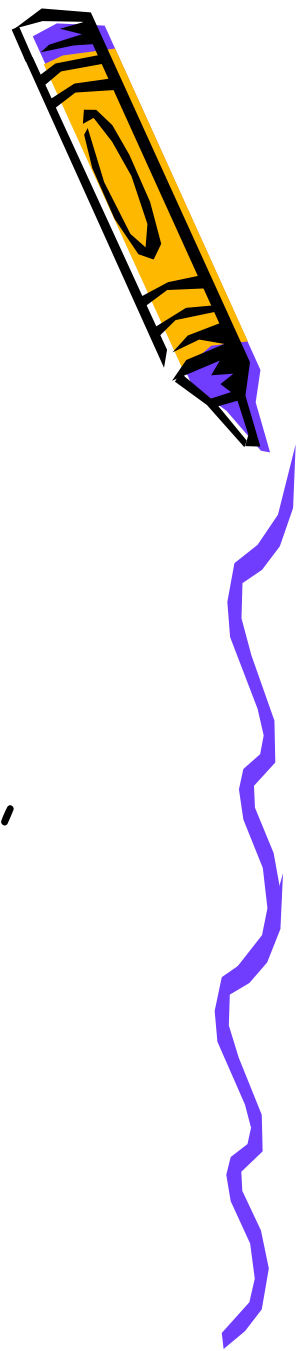

Proč multi/transkulturní přístup v porodní asistenci v ČR ?

- » Evropská Porada WHO o právech pacientů schválila v Amsterdamu v březnu 1994 **Principy práv pacientů v Evropě** (několikrát zmíněn požadavek na respektování kultury pacienta)
- » **Diverzifikace** (rozličnost) české společnosti roste a poroste - práce, studium, turistika
- » Vyrůstá počet zdravotnických pracovníků v **mezinárodních pracovních skupinách** (Haiti,...)
- » **Klienti oprávněně žádají** individuální přístup s ohledem na jejich kulturní odlišnost - stravování, přítomnost osob při vyšetřování, rituály náboženské, související se smrtí, s porodem, s péčí o novorozence, ...

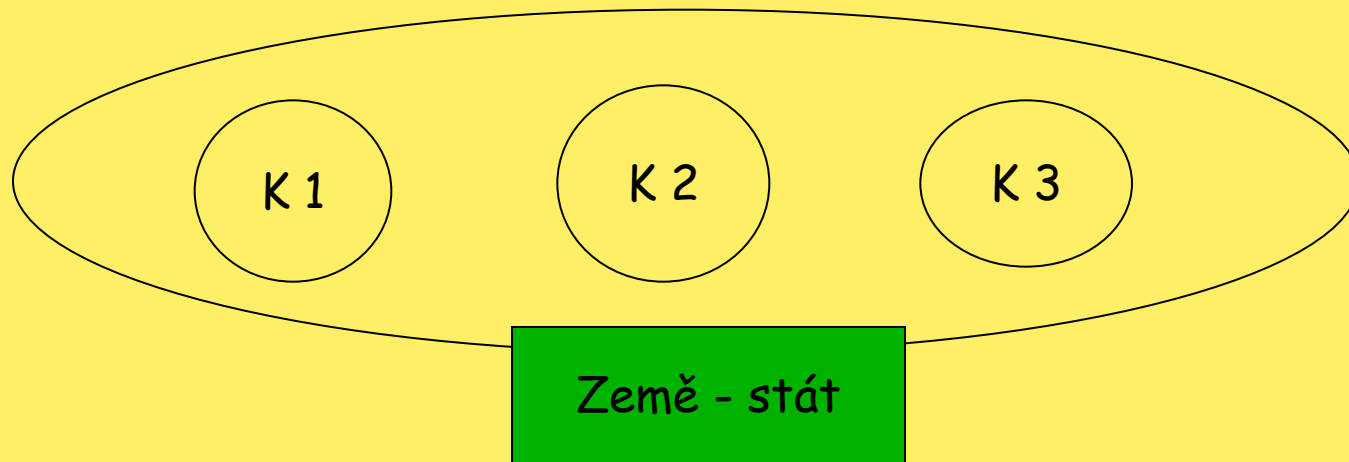
Proč transkulturní přístup v porodní asistenci obecně ?

- Globalizace
- Válečné konflikty, přírodní katastrofy
- Hospodářské problémy - bohatství, moc x chudoba, hlad = polarizace společnosti
- Migrace lidí z důvodu nesvobody, chudoby, neperspektivy života

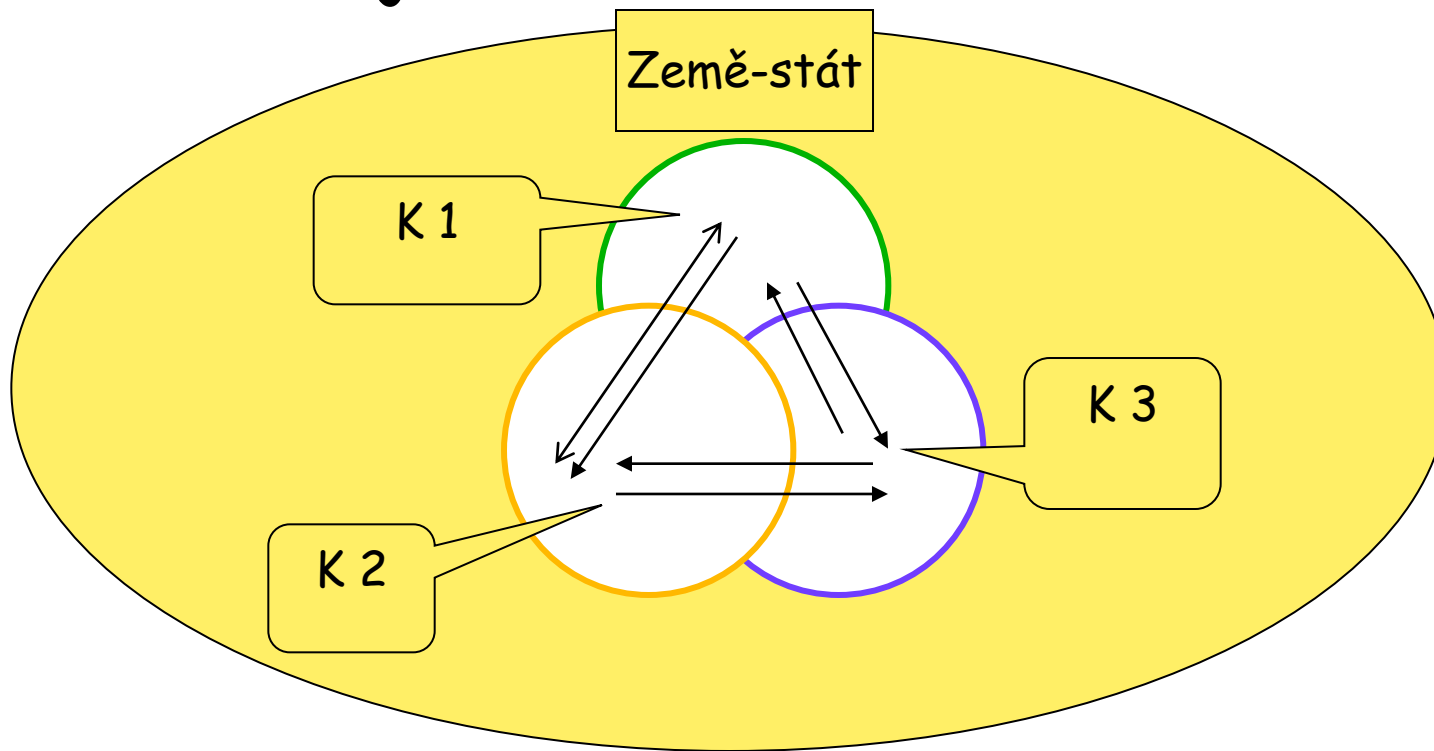

Pojem multikulturní

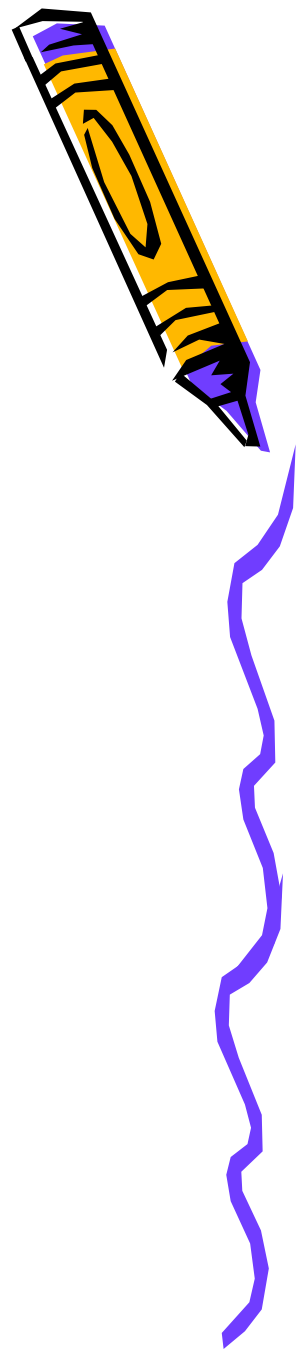

- Multikulturalismus nevede k rovnoprávnému soužití, ale spíše se prohlubuje izolovanost cizinců (vytvářejí se cizinecká ghetta), objevují se tendence k jejich společenskému znevýhodňování a sociální segregaci

Pojem transkulturní

+ koncept transkulturalismu staví do popředí obousměrnou interakci mezi majoritní společností a minoritními skupinami

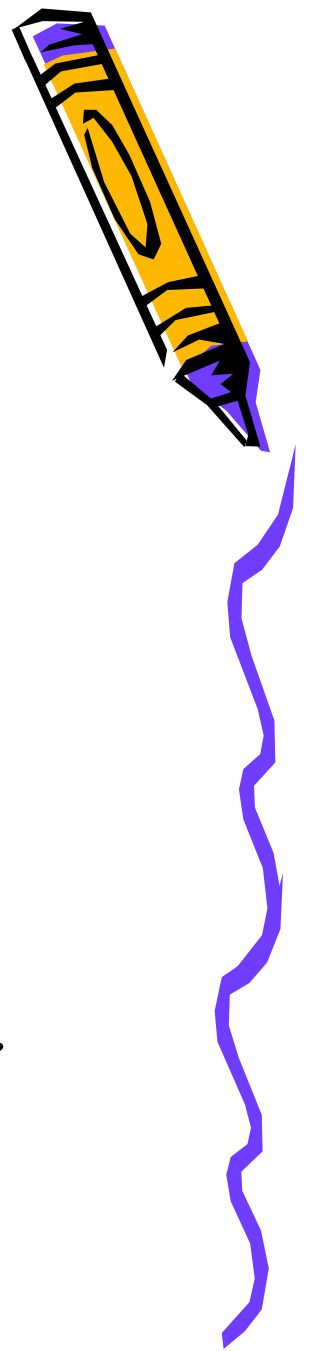

Pojem etnická skupina

- Společenství, v němž je účast dána zrozením a pocitem sounáležitosti
- Dána společnými rysy: jazyk, náboženství, kultura, barva pokožky, původ předků
- Př.: Cikán, Němec

Pojem etnické vědomí

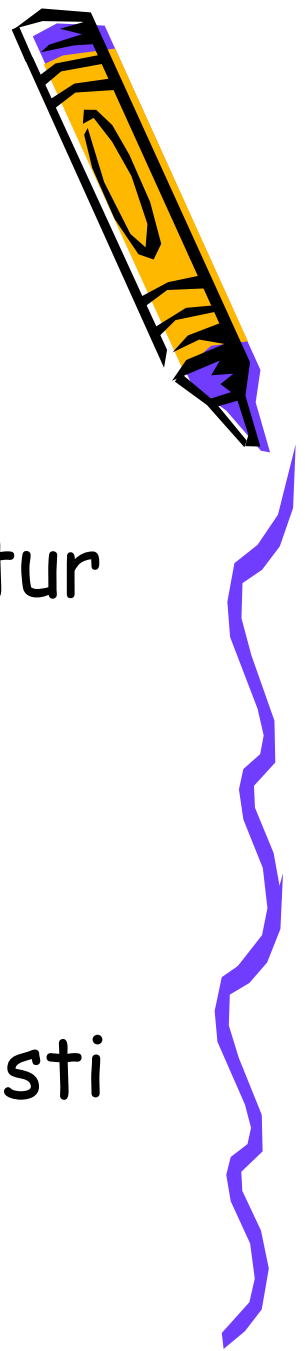
- Vědomí sounáležitosti na základě objektivních komponentů etnicity, nebo rodového původu
- Je to forma společenského vědomí

Pojem etnocentrismus

- Postoj jedné kultury vůči druhé
- Vymezení jinakosti a odlišnosti kultur se může stát východiskem pro „kulturní rasismus“
- Rasismus představuje vždy jen negativní hodnocení kulturní jinakosti a rozdílnosti

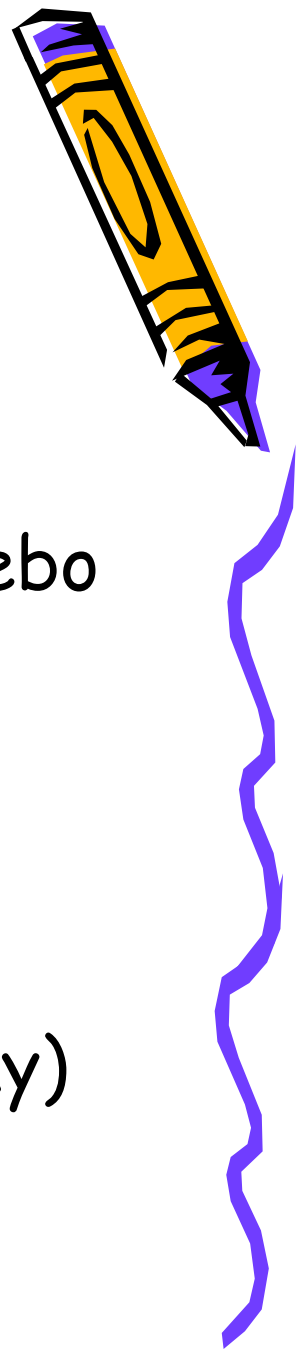
Pojem národ

- Osobité a vědomé kulturní a politické společenství, na jehož utváření mají největší vliv **společné dějiny a společné území**

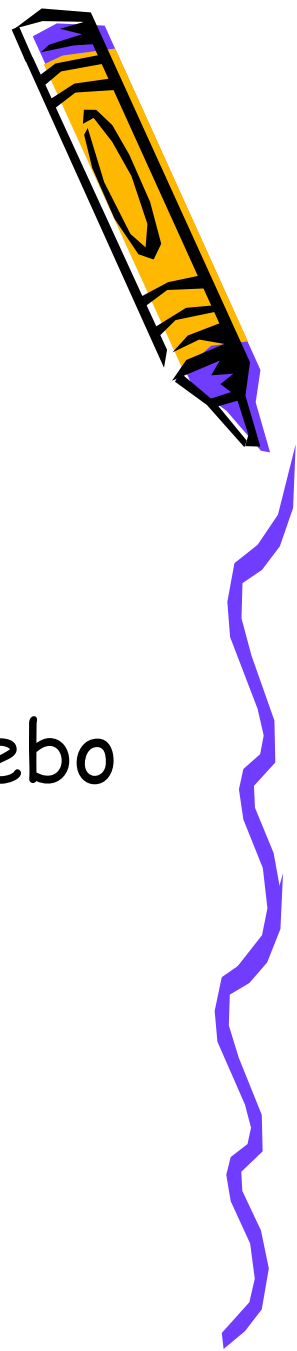
Tři kritéria, která identifikují národ

- Kritérium kultury: spisovný *jazyk*, společné *náboženství*, společné *dějiny*
- Kritérium politické: existence *státu*, nebo *autonomní* postavení
- Kritérium psychologické: *vědomí* o příslušnosti k národu
- Př.: Němci, Rakušané, X Švýcaři(3 jazyky)

Pojem národnost

- Podle statistické komise OSN:
„příslušnost ke skupině osob se společným původem, kulturou, případně jazykem, náboženstvím nebo jinou charakteristikou, které ji odlišují od ostatní populace“.
- Příklad: národnost česká, slovenská, romská

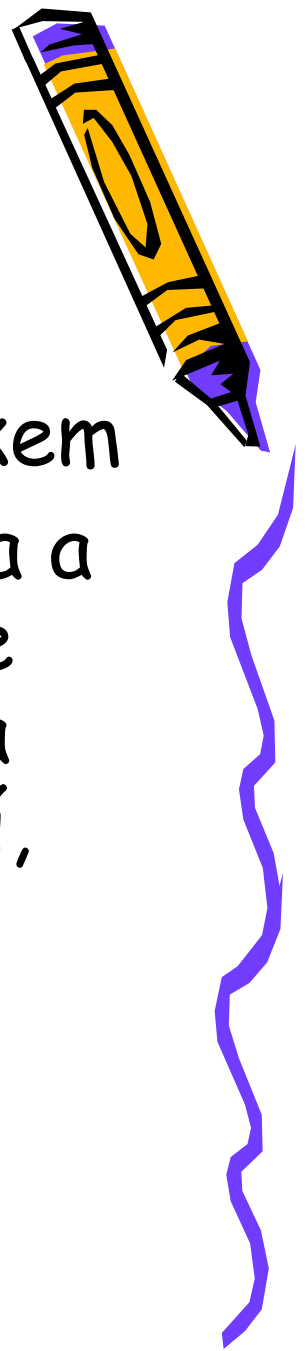
Pojem národnostní menšiny

- Etnické společenství na jiném národním teritoriu
- Příklad: Romové, Židé jinde než v Izraeli, Baskové ve Španělsku, Španělé ve Francii, Vietnamci v Česku

Pojem asimilace

- Žádoucí model soužití s cizím etnikem
- Postupné včleňování jednoho etnika a jeho kultury do jiné kultury tak, že znaky původní kultury se ztrácejí a jsou nahrazovány znaky dominantní, přijímané kultury
- Příklad: vietnamská minorita u nás.

Pojem varianta tavícího kotle

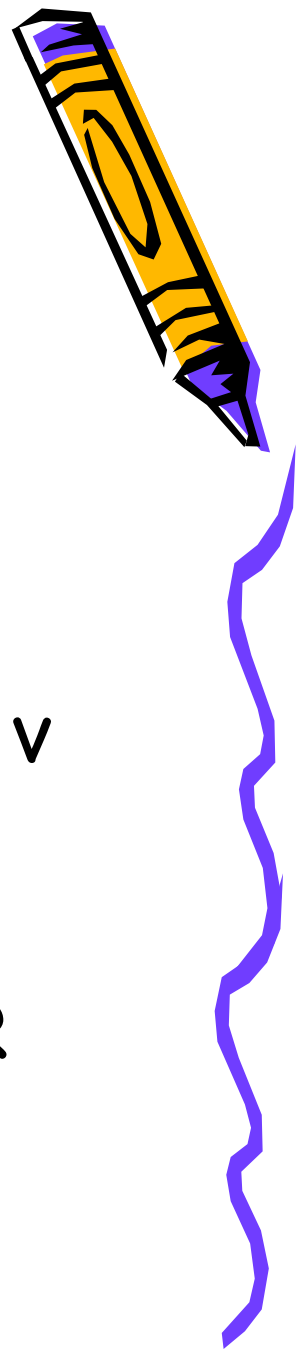

- Žádoucí model soužití s cizím etnikem
- Vzájemné míšení různých kultur tak, že vznikne kultura nová, která přebírá prvky ze všech dílčích kulturních systémů
- Příklad: USA - původní obyvatelé, černoši, Irové, Židé, Poláci, ...

Pojem integrace

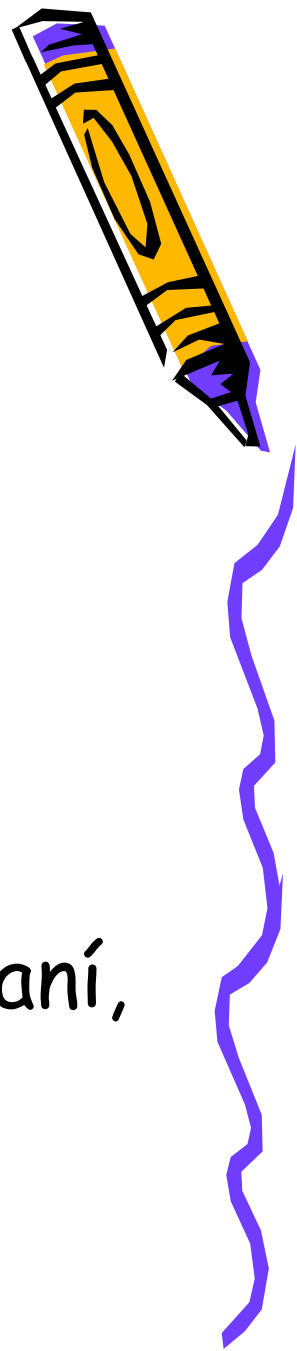
- Žádoucí model soužití v multikult. společnosti
- Minority si zachovávají kulturní specifika, aniž by jim to překáželo v účasti na životě v majoritní společnosti
- Příklad: Ukrajinci v ČR, Vietnamci v ČR

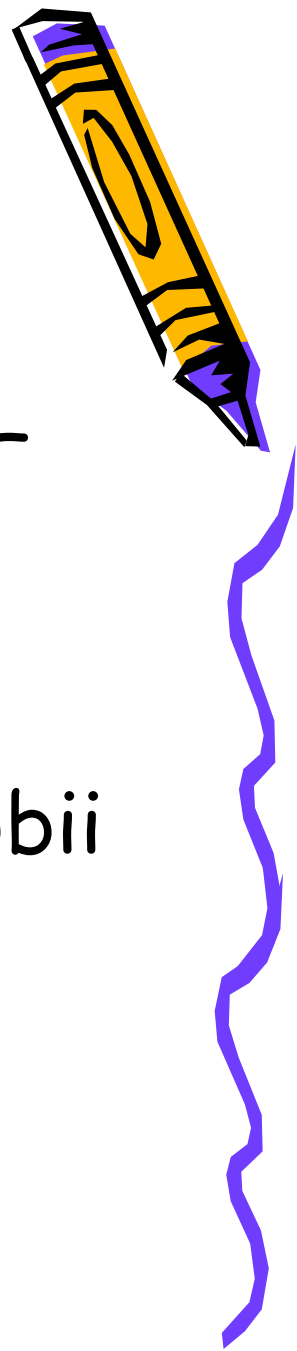
Pojem předsudky

- Nezdůvodnitelné postoje a stanoviska, která si lidé osvojují celkem nenápadně pod vlivem prostředí, nebo je převezmou od nějaké „autority“
- Příklad: Němci jsou výbojní, disciplinovaní, technicky důmyslní, důkladní.

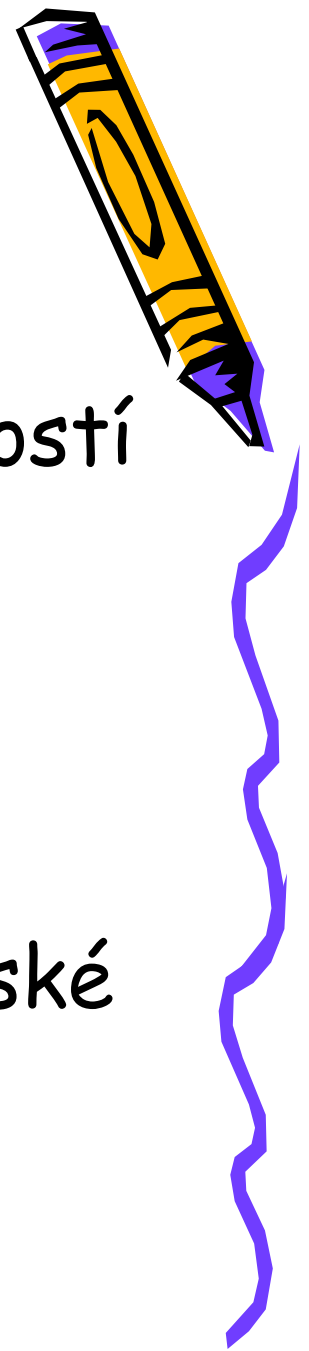
Pojem xenofobie

- Z řeckého *xénos* - příchozí, *fóbos* - bázeň
- **Strach z cizího, neznámého, je to soukromý pocit, proto ho nelze regulovat právně = nelze za xenofobii trestat.**
- Trestat lze za *projevy* xenofobie

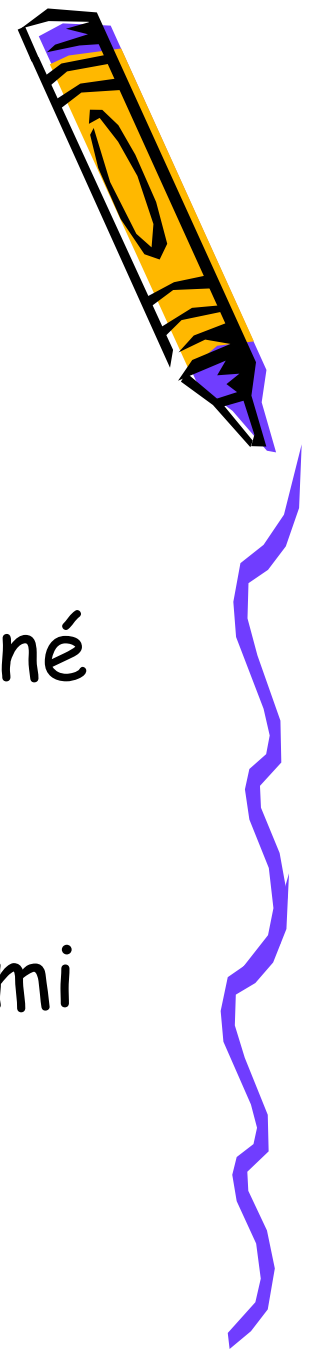

Pojem diskriminace

- Proces odpírání příznivých příležitostí
- Vede k odlišnému zacházení až úplnému vyloučení
- Příklad: pocity diskriminace Romů v české společnosti

Pojem minorita, menšina

- Skupina lidí, která je něčím definovaná (např. náboženstvím), která se početně nemůže rovnat jiné skupině, tvořící ve společnosti většinu.
- Mají méně kontroly a moci nad svými životy a jsou si vědomi sociálního znevýhodnění

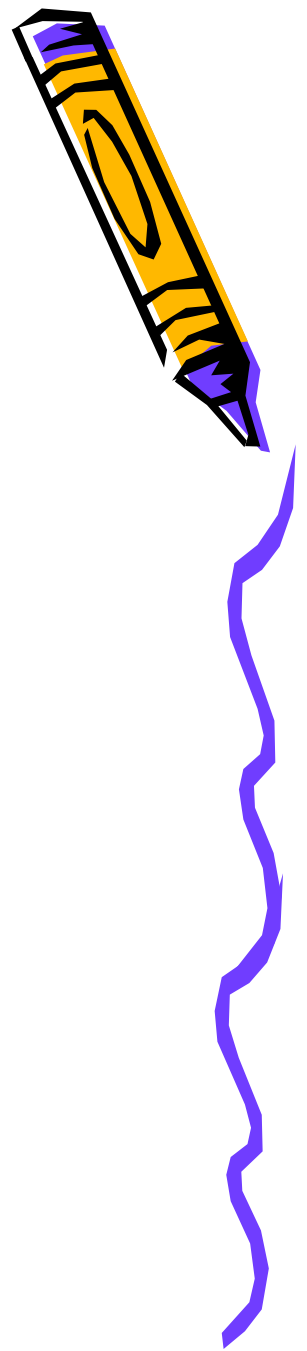

Pojem minorita, menšina

- Členství v menšině se přenáší dědičností
- Jak odstranit znevýhodnění ?
  - 1.) amalgamace - splynutí (sňatky)
  - 2.) asimilace - přizpůsobení
  - 3.) integrace - včlenění po předchozí emancipaci

Pojem majorita, dominantní skupina

- Sdružení uprostřed společnosti, která má výjimečné postavení
- Držitelé hodnotového systému
- Udělují ve společnosti „odměny“

Pojem *segregace*

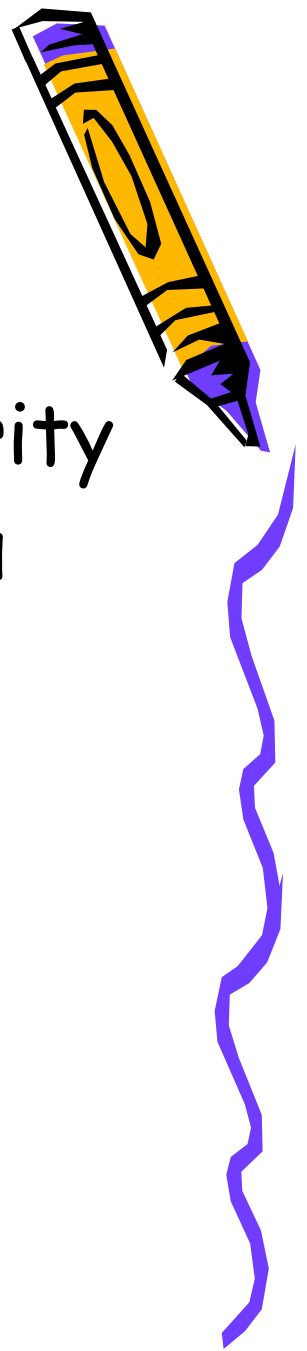

- Fyzické oddělení dvou skupin, které bývá často minoritě vnucené
- Př.: segregace černochů v USA

Pojem separace

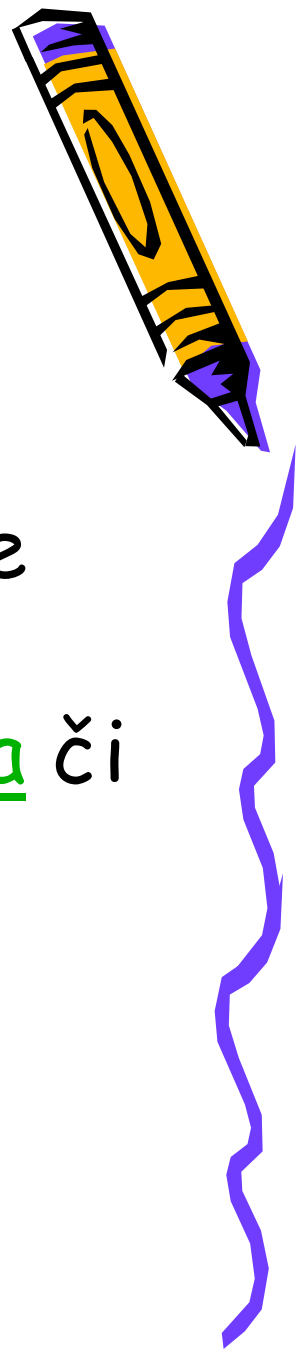
- Násilné oddělení majority od minority ve smyslu určení území, kde mohou žít. Území je zřetelně označeno
- Příklad: Židovské ghetto, rezervace Indiánů, Apartheid - černoch mohl vstoupit na území bělochů jen na zvláštní propustku

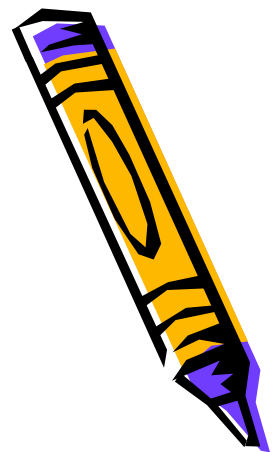

Pojem genocida

- lat. geno-cidium, vražda rodu- je zločin proti lidskosti, spočívající ve vyvražd'ování určité skupiny lidí definované na základě jejich etnika či rasy
- Př.: holokaust, genocida Arménů, Kambodža, Rwanda, Stalin, Čína,...

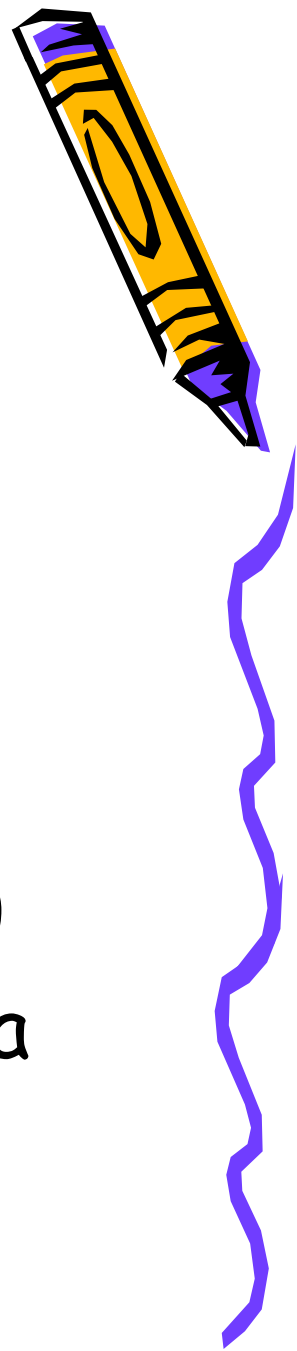
Pojem populační afinita (rasa)

- Z biologického pohledu jsou to lidé, kteří sdílejí genetické dědictví, projevující se určitými somatickými rysy
- Nejčastěji se určuje podle morfologie lebky

Tři hlavní populační afinity

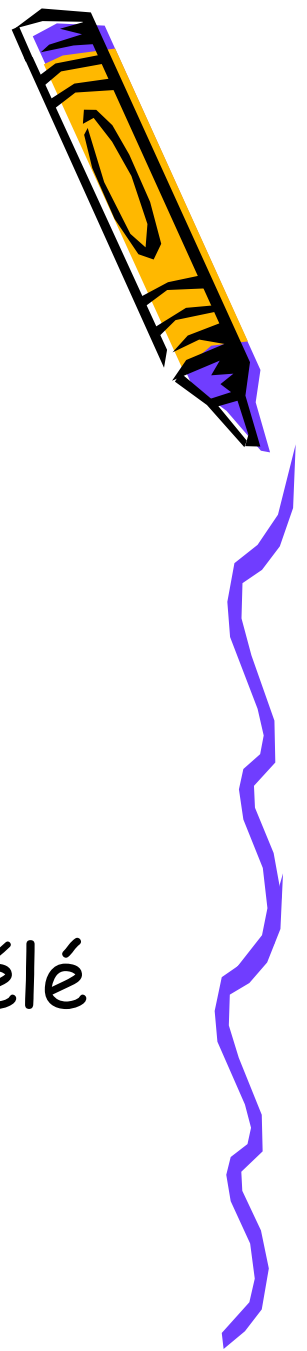

- 2. P. a. **kavkazoidní** (europoidní)
= bílé (Evropa, Malá a Přední Asie, Kavkaz, sever Indie)
- 1. P. a. mongoloidní = žlutohnědé
(Asie, původní obyvatelé Ameriky)
- 3. P. a. **negroidní** = černé (Afrika na jih od Sahary)

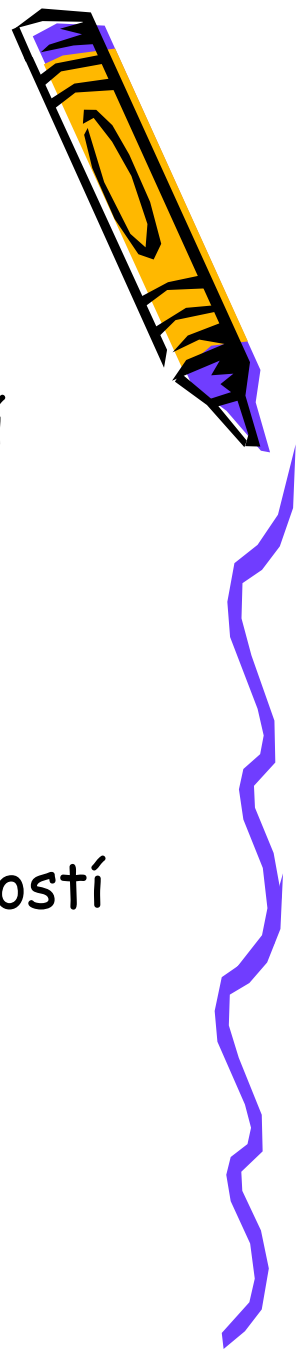

Pojem čistá rasa

- Dle antropologů neexistuje
- Mulati- míšenci bílého a černého plemene
- Mestici - běloch a indián
- Kajoti - mulat a mestic
- Kreolové - míšenci kolonistů (Španělé a Portugalci) a indiánů či černochoů

Pojem multikulturní a transkulturní přístup

- Multikulturalismus - požadavek rovného uznání všech lidí a jejich kultur
- Koncept **transkulturalismu** staví do centra pozornosti nikoliv kulturu, ale obousměrnou interakci a komunikaci mezi majoritní společností a minoritními skupinami.

MY A ONI

- Menšiny

genocida

segregace

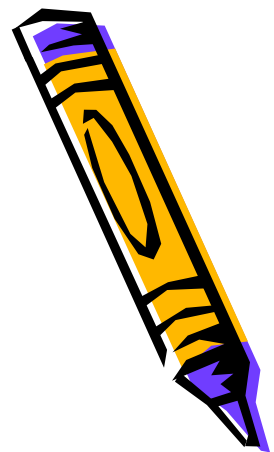
separace

nebo

asimilace

„tavící kotel“

integrace

Definice

- Multikulturní ošetrovatelství (PA) je formální oblast studia a praxe ošetrovatelství a PA
- Zabývá se podrobnou holistickou kulturní péčí, zdravím a znaky chorob jedinců, nebo skupin s respektováním rozdílných a společných znaků v kulturních hodnotách, vírách, praktikách. M. Leiningerová

Cíl multikulturního ošetřovatelství

- Poskytnout lidem různých kultur kulturně specifickou a všestrannou pomoc v podpoře zdraví, blaha, a nebo pomoci jim čelit nepříznivým lidským okolnostem, těžkostem i smrti kulturně vhodným způsobem.

Základní premisy MO

- Všichni lidé jsou si rovni
- Především neškodit
- Zájem nemocného ne nejvyšším zákonem
- Legislativně: Mezinárodní deklarace lidských práv a svobod, Práva pacientů, Etický kodex sester a PA,
- Holistická péče, ošetrovatelský proces, zaměření na potřeby klientů
NE soudit, ale chápat, edukovat, individuální přístup

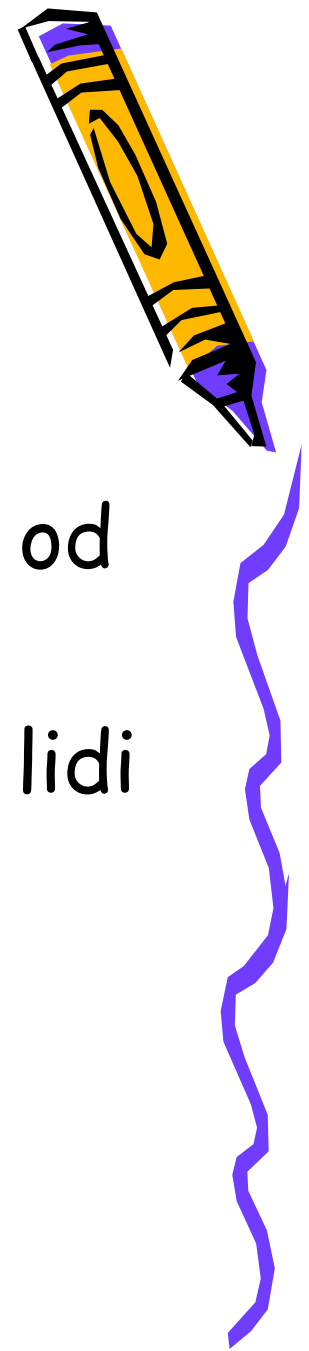
Jak získám kulturní kompetentnost

- SEBEANALÝZA - vědomí vlastní identity, hodnot, tradic
- VZDĚLÁVÁNÍ - sociologie, gender, antropologie, ošetrovatelství, filosofie
- ZKUŠENOST - doma i v cizině

Co tím získám ?

- Větší schopnost rozlišovat kulturní jinakost
- Schopnost odlišit kulturní jinakost od sociálně patologických jevů
- Vyšší profesionální jistotu v péči o lidi
- Umění komunikovat zejména v nonverbální komunikaci
- Vlastní osobnostní růst

Je-li opomíjen kulturní aspekt péče

